

MŰHELY

NÉVTAN ÉS TERMINOLÓGIA

Egy-egy tudományterület terminológiai rendszerének kidolgozására, rendezésére egy adott nyelven belül jellemzően a tudományterület megszervezésekor, új elméleti irányzatok megjelenésekor, illetve szintézisek készítésekor vállalkoznak a szakemberek. A tudományterület képviselőinek nemzetközi együttműködésen alapuló tevékenységekbe való bekapcsolódását jelentős mértékben megkönnyíti a több nyelv között megvalósuló terminológiai harmonizáció. A nemzetközi névtudományban a terminológiai munkálatok – összhangban a terminológiai érdeklődés általános megélénkülésével – főként az utóbbi húsz esztendőben kerültek előtérbe (l. az UNGEGN, illetve az ICOS Terminológiai Munkacsoportjának megalakulását, önálló és közös tevékenységét). A hazai névkutatásban leghangsúlyosabban a tudományág 1970-es évekkkel kezdődő megerősödésével összefüggésben vetődött fel az egységes magyar nyelvű névtani terminológia kialakításának szükségessége.

A nyelvtudományban előtérbe kerülő újabb elméleti irányzatok hatásának jelentkezése a magyar névtanban, a magyar nyelvű névtudományi tárgyú tanulmányok, összefoglaló jellegű munkák örvendetes szaporodása, a magyar névkutatók nemzetközi szinten való szereplését lehetővé tevő és támogató törekvések újabban számos aktuálisan megoldandó névtani terminológiai problémára irányították rá a névkutatók és a terminológus szakemberek figyelmét. A Károli Gáspár Református Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszéke és Terminológiai Kutatócsoportja, az ELTE Magyar Nyelvtudományi és Finnugor Intézete, valamint a Magyar Nyelvtudományi Társaság ezért látta elérkezettnek az időt arra, hogy 2012. május 16-án a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Karán Farkas Tamás és Fóris Ágota vezetésével, Bölcskei Andrea és Slíz Mariann közreműködésével „Névtan és terminológia” címmel workshopot rendezzen. A tanácskozás célja alapvetően a névtan terminológiai vonatkozásainak áttekintése, a két diszciplína érintkező területén a közös célok és a kölcsönösen alkalmazható módszerek feltérképezése volt előadások és egy műhelybeszélgetés formájában. A rendezvényt – a házigazda képviselőjében – Fóris Ágota nyitotta meg, a zárszót pedig Hoffmann István, a Magyar Nyelvtudományi Társaság Névtani Tagozatának elnöke mondta el.

A rendezvényt záró műhelybeszélgetést Fóris Ágota vezette, résztvevői Hoffmann István, Földi Ervin (a Földrajzinév-bizottság volt elnöke), Farkas Tamás és Bölcskei Andrea voltak. A beszélgetés négy kiinduló kérdés köré szerveződött: 1. Milyen, tulajdonnevekkel kapcsolatos kérdések vetődnek fel a terminológiai munkában? 2. Milyen következményekkel jár a terminológiai egységesség hiánya a névtan tudományterületének művelésében? 3. Milyen konkrét lépésekkel lehetne elősegíteni a névtani terminológia – legalább részben történő – egységesítését? 4. Mennyiben lehetséges, illetve szükséges

a nemzetközi és a magyar névtani terminológia harmonizációja? A beszélgetés résztvevői a terminológiai munka során főként a tulajdonnevek fordításával összefüggésben jelentkező problémákra hívták fel a figyelmet; a névtani terminológia egységességének hiányát első-sorban a nemzetközi együttműködést nehezítő tényezőként jellemezték; a magyar névtani terminológia egységességét a tudományterület művelőinek rendszerszemléletet alkalmazó, együttes tevékenységének eredményeként látták megvalósíthatónak; a nemzetközi és a magyar névtani terminológia harmonizációja során pedig fontosnak tartották az idegen nyelvű névtani terminológiai kiadványok sajátosságainak figyelembevételét. A névtani terminológiai munka hazai és nemzetközi előzményeinek, módszereinek, eredményeinek számbavétele után – a hallgatóság részéről hozzászólások formájában is támogatva – konkrétan is megfogalmazódott egy – a megfelelő nemzetközi szervezetek terminológiai glosszáriumainak tartalmával is összeegyeztetett – magyar névtani terminológiai szótár (adatbázis) elkészítésének a szükségessége.

A névtani terminológia kapcsán felvetődő egyes kérdésekről a rendezvényen Hoffmann István, Farkas Tamás, Slíz Mariann, Bölcskei Andrea és Bauko János tartott előadást. Az elhangzott előadások szövegét – melyek a magyar névtani terminológia általános kérdéseit (így a magyar terminusok szemléleti háttérét, szemantikai viszonyait és használatát), illetve egyes idegen nyelvek névtani terminológiai (rész)rendszereit mutatják be – az alábbiakban közreadjuk, annak reményében is, hogy a szükségesnek mutató magyar névtani terminológiai szótár (adatbázis) elkészítésére való előkészületként további együttes gondolkodásra invitálhatjuk a két tudományterület képviselőit.

BÖLCSKEI ANDREA – FÓRIS ÁGOTA

ANDREA BÖLCSKEI – ÁGOTA FÓRIS, **Onomastics and Terminology**

In an attempt to address some current issues of Hungarian onomastic terminology, the Department of Hungarian Linguistics and Terminology Research Group of Károli Gáspár University of the Reformed Church in Hungary, the Institute of Hungarian Language and of Finno-Ugrian Studies of Eötvös Loránd University and the Society of Hungarian Linguistics organized a workshop entitled “Onomastics and Terminology” on 16th of May, 2012. Participants agreed that a permanent solution for the problems discussed can only be achieved by constructing and continuously upgrading a database on Hungarian onomastic terminology. The papers presented in the workshop are published in the Onomastics and Events section of our journal *Névtani Értesítő*.